

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP) ผสมผสานกับรูปแบบการประเมินเคาน์ทีแนนซ์ ของ Stake เป็นแนวทางในการประเมิน โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กรรมการบริหารงานเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำนวน 35 คน จากพื้นที่หลักจำนวน 10 หมู่บ้าน ผู้ศึกษาได้เลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 10 คน จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้เท่านั้น ได้แก่ กรรมการบริหารงานเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอกหมู่บ้านละ 1 คน จำนวน 10 หมู่บ้าน

2. กลุ่มสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก จำนวน 2,001 ครัวเรือน ผู้ศึกษากำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอกจำนวน 333 ครัวเรือน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยนำจำนวนสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอกจำนวน 2,001 ครัวเรือน จาก 2 ตำบล 10 หมู่บ้าน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เนื่องจากจำนวนสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอกแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนไม่เท่ากัน ผู้ศึกษาจึงสุ่มตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านแล้วสุ่มครัวเรือนโดยวิธีจับสลาก

การคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น (0.05)

สามารถแทนค่าได้ดังนี้

$$n = \frac{2001}{1 + 2001(0.05)^2}$$

$$n = 333$$

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 ครัวเรือน

แต่เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้ศึกษาจะทำการสุ่มตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละหมู่บ้านโดยใช้สูตร

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

n_1 = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

สามารถแทนค่าได้ดังนี้

ตำบลแม่หมอก

$$\text{บ้านแม่หมอกหัวน้ำ} = \frac{333 \times 244}{2001} = 41$$

$$\text{บ้านกุ่มเนิงใต้} = \frac{333 \times 160}{2001} = 27$$

$$\text{บ้านสันป่ามอญ} = \frac{333 \times 66}{2001} = 11$$

$$\text{บ้านเด่นอุดม} = \frac{333 \times 72}{2001} = 12$$

ตำบลเวียงมอก

$$\text{บ้านห้วยริน} = \frac{333 \times 162}{2001} = 27$$

$$\text{บ้านท่าเวียง} = \frac{333 \times 286}{2001} = 47$$

$$\text{บ้านปางอ้า} = \frac{333 \times 391}{2001} = 65$$

$$\text{บ้านแม่แสลม} = \frac{333 \times 133}{2001} = 22$$

$$\text{บ้านหนองหอย} = \frac{333 \times 217}{2001} = 36$$

$$\text{บ้านชัยชุมพู} = \frac{333 \times 270}{2001} = 45$$

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด = 333

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
ตำบลแม่มอก		
บ้านแม่มอกหัวน้ำ	244	41
บ้านกุ่มเนื่องใต้	160	27
บ้านสันป่ามอ	66	11
บ้านเด่นอุดม	72	12
ตำบลเวียงมอก		
บ้านห้วยริน	162	27
บ้านท่าเวียง	286	47
บ้านปางอ้า	391	65
บ้านแม่เสลม	133	22
บ้านหนองหอย	217	36
บ้านชัยชุมพู	270	45
รวม	2,001	333

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยการสร้างตารางแสดงแนวทางการแตกกรอบวัตถุประสงค์การประเมิน โครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบการสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการบริหารงานเครือข่ายป่าชุมชนกลุ่มน้ำแม่มอก โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

- ประเด็นที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป
 ประเด็นที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการ
 ประเด็นที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับหลังจากการ

เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการจัดการป่าโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นสมาชิกโครงการส่งเสริมการจัดการป่าโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น

- ประเด็นที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป
 ประเด็นที่ 2 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

ทรัพยากรป่าไม้

ประเด็นที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนของสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนกลุ่มน้ำแม่มอก ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้กับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็น กรรมการบริหารงานและสมาชิกเครือข่ายป่าชุมชนกลุ่มน้ำแม่มอกอำเภอเถิน มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
2. ศึกษาความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน และการประเมินโครงการ
4. นำวัตถุประสงค์หลักมาแตกลงตารางวัตถุประสงค์ย่อย ประเด็นคำถาม กำหนดแหล่งข้อมูล วิธีการจัดเก็บและวิธีการวิเคราะห์ (ภาคผนวก ก)
5. สร้างแบบสอบถามสำหรับสมาชิกเครือข่ายกลุ่มน้ำแม่มอก แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคำถาม แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบ ได้แก่
  - 5.1 นายอุดม พรหมแก้วงาม ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดลำปาง
  - 5.2 นายนิพัทธ์ สัตตรัตน์ขจร ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลำปาง

5.3 นายวิเชียร ฟองกันทา อาจารย์ 3 ระดับ 9 ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนภาคเหนือ จ.ลำปาง

6. ให้ประธานกรรมการที่ปรึกษาการศึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อคำถาม

7. แบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้นำไปสอบถามสมาชิก
เครือข่ายป่าชุมชนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ตรวจสอบปรากฏว่า มี
ความเข้าใจเนื้อหาที่ปรากฏในแบบสอบถามดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการสัมภาษณ์ คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอ
เถิน จังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 ท่าน

2. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่ สมาชิกโครงการ
ส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
จำนวน 333 ท่าน และผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก จำนวน
333 ชุด ครบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจำแนกข้อมูลที่จัดเก็บได้จากการศึกษาเอกสาร การใช้แบบ
สัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามออกเป็นหมวดหมู่

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้กับสมาชิกของโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน
โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง นั้น ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่า
เฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วจึงแปลความหมายเพื่อเขียนรายงานผลการศึกษาคือไป ส่วนการ
แปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้
ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ ตอบถูก
ข้อละ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดไม่ได้คะแนน สำหรับเกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งไว้ 4 ระดับ คือ

0	-	5	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับต่ำ
6	-	10	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับพอใช้
11	-	15	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับปานกลาง
16	-	20	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับสูง

สำหรับเกณฑ์ในการแบ่งระดับการปฏิบัติตัวของสมาชิกโครงการฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในด้านการจัดการป่าทั้งก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีตอนละ 10 ข้อ มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน คะแนนต่ำสุด 10 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด	ข้อละ	1	คะแนน
ปฏิบัติในระดับน้อย	ข้อละ	2	คะแนน
ปฏิบัติในระดับปานกลาง	ข้อละ	3	คะแนน
ปฏิบัติในระดับมาก	ข้อละ	4	คะแนน
ปฏิบัติในระดับมากที่สุด	ข้อละ	5	คะแนน

สำหรับเกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของการปฏิบัติตัวของสมาชิกโครงการฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในด้านการจัดการป่า ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเป็น 4 ระดับ โดยสังเขป ดังนี้

10	-	20	คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
21	-	30	คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
31	-	40	คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
41	-	50	คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด